[2018] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਵਿਮਲਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 11042 ਆਫ 2018)

16 ਨਵੰਬਰ, 2018

[ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਜੇਜੇ.]

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988:

ਧਾਰਾ 166 - ਘਾਤਕ ਹਾਦਸਾ - ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਐਕਟ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ - ਇਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਖ਼ਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਲਿਸ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ XII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। - ਧਾਰਾ 158(6) ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਸ.166(4) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ - ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ - ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨਾ ਹੋਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਗਲਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 11,27,920/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

1.1 ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988 ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਚਾਨਕ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਖ਼ਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ

ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 16][759-B-C]

1.2 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਲਿਸ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24][760-E-F]
ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਲਾ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ 2011 (10) ਐਸਸੀਸੀ 509: [2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 763 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

1.3 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 158(6) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 166(4) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਦੀ FIR ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ। [19][759-G-H; 760-A]
ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ 2010 (2) ਐਸਸੀਸੀ 607: [2009] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 710 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

1.4 ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 140, ਧਾਰਾ 163-A ਅਤੇ ਧਾਰਾ-166 ਐਕਟ ਦੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 163A ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਕੰਮ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140 (4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 163A (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20, 23 ਅਤੇ 24][760-C-E]

1.5 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ/ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪਹੁੰਚ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। [ਪੈਰਾ 14] [758-G-H; 759-A]

1.6 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਰੱਕ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਟਰੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ, ਟਰੱਕ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ। [ਪੈਰਾ 26, 27 ਅਤੇ 28][760-H; 761-A-B]

1.7 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ-ਪੱਖੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 30, 31 ਅਤੇ 32][761-C-E]

1.8 ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਭੁੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 33][761-E-G]

1.9 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 34][761-G-H]

2. ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 25 ਸਾਲ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 10,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। 5000/- ਰੁਪਏ ਉਸਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ 3300/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 40% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ 1320/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ 4620/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। 18 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ, 4620x12 x18 ਰੁਪਏ 9,97,920/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ) ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 11,27,920/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 36, 37 ਅਤੇ 38][762-B-E]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2009] 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 710 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 19
[2011] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 763 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪੈਰਾ 24

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 11042

23.03.2015 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ, ਜੈਪੁਰ ਬੈਂਚ, ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਐਸ.ਬੀ. ਸਿਵਲ ਮਿਸਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1739 ਆਫ਼ 2007 ਵਿੱਚ।

ਮਾਰੂਫ ਖਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਤਿਵਾੜੀ, ਅੰਸਾਰ ਅਹਿਮਦ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮਿਢਾ, ਕਪਿਲ ਮਿਢਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਭਿਵੰਦਨਾ ਚੌਧਰੀ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਅਸ਼ਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 23.03.2015 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਜੈਪੁਰ ਸਥਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ SBCMA ਨੰਬਰ 1739 ਆਫ਼ 2007 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ MACT ਚੋਮੂ (ਜੈਪੁਰ) ਦੁਆਰਾ MAC ਕੇਸ ਨੰਬਰ 48/2005 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 05.12.2005 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

3.ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ,ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ/ਮੁਦਈ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਸ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਬਿਨੈਕਾਰ/ਮੁਦਾਲੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

5. ਲਗਭਗ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ 03.06.2003 ਨੂੰ "ਚੋਮੂ" ਨਾਮਕ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਬੱਸ ਨੰਬਰ RJ-07-P-2151 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਯਾਤਰੀ ਵਜੋਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬੱਸ ਚੋਮੂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਨੰਬਰ HR-55A-7729, ਜੋ ਚੋਮੂ ਤੋਂ ਜੈਪੁਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬੱਸ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਇੰਨੀ ਭਿਆਨਕ ਸੀ ਕਿ ਬੱਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਤੁਰੰਤ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਚੋਮੂ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 214/2003 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

6. ਇਹ ਉਹ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਆਈਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 304-ਏ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ (1/2003) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ), ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਹਨ, ਨੇ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਚੋਮੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 1), ਡਰਾਈਵਰ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 2) ਅਤੇ ਮਾਲਕ (ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰ. 3) ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਬੇਵਕਤੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਡਰਾਈਵਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ, ਸਾਈਟ ਪਲਾਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ, ਟਰੱਕ ਨੰਬਰ ਐਚਆਰ-ਏ-7729 ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਬੀਮਾ ਕਵਰੇਜ, ਮਕੈਨੀਕਲ ਨਿਰੀਖਣ ਰਿਪੋਰਟ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 133 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਆਦਿ।

9. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਰਹੇ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ (ਬੀਮਾਕਰਤਾ) ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ, ਟਰੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ; ਦੂਜਾ, ਬੱਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਤੀਜਾ, ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਣ (ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਵੇਖੋ)।

10. ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। 05.12.2005 ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਤੀਜੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

11. ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੈਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬੈਂਚ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਰੂਫ ਖਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਮਿਢਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

13. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਘੋਖਣ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਦਾਅਵਿਆਂ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ।

14. ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ/ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਪਹੁੰਚ, ਤਰਕ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

15. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰਥਕਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

16. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਮੋਟਰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬੇਵਕਤੀ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਖ਼ਤ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

17. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 158 ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਪਰਮਿਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (6), ਜੋ ਕਿ 1994 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 158 ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ (FIR)/ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ

ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੇ। ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਪਰਾਧੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ।

18. ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 (4) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

19. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 158(6) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 166(4) ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਦੀ FIR ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਮੋਟਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ। (ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, 2010 (2) ਐਸ ਸੀ ਸੀ 607 ਦੇਖੋ)।

20. ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਧਾਰਾ 140, ਧਾਰਾ 163-A ਅਤੇ ਧਾਰਾ-166 ਐਕਟ ਦੀ।

21. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ।

22. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 163A ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਢਾਂਚਾਗਤ ਫਾਰਮੂਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

23. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 163A ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਲਤ ਕੰਮ, ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਡਿਫਾਲਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 140 (4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 163A (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 168 ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਦਾਅਵਾ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ (ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ) ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾ ਤਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਕੋਡ ਹੈ। (ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਲਾ ਦੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ 2011 (10) ਐਸ ਸੀ ਸੀ 509 ਵੇਖੋ)।

25. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

26. ਪਹਿਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

27. ਦੂਜਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ।

28. ਤੀਜਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਟਰੱਕ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਟਰੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ, ਟਰੱਕ ਦੇ ਬੀਮੇ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ।

29. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

30. ਚੌਥਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ-ਪੱਖੀ ਰਹੇ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 31. ਪੰਜਵਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

32. ਛੇਵਾਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

33. ਸੱਤਵਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਭੁੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

34. ਉਪਰੋਕਤ ਸੱਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਟਰੱਕ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਬੀਮਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ।

35. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ - ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

36. ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 25 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਲਗਭਗ 10,000/- ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

37. ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ 5000/- ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਲੈਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 1/3 ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ 3300/- ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 40% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ 1320/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ 4620/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। 18 ਦੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ 4620x12 x18 ਰੁਪਏ = 9,97,920/- ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ..

38. ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 15,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 1,00,000/- ਰੁਪਏ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਵਾਰਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਦਾਅਵੇਦਾਰ) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 11,27,920/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ 'ਤੇ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ।

39. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

40. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਤਸਦੀਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ